

Az egészség mérése

Örömmel képviseltem hazánkat az ISSOP (International Society for Social Pediatrics and Child Health) konferenciáján 2014 júniusában, Göteborgban.

A konferencia egyben jubileumi esemény is volt. Lennart Köhler professzor, aki ma már a társaság doyenje, a Nordic School of Public Health vezetője, 30 éve itt kezdeményezte az ESSOP (European Society for Social Pediatrics and Child Health) megalakítását. A több mint 100 résztvevő elsősorban európai országokból érkezett, de jöttek Kanadából, Ausztráliából, Új-Zélandból, Ugandából is. Természetesen a házigazda svéd kollégák voltak többségben.

Közismert, hogy a gyermekek egészsége és jóléte kihat az egész társadalom jövőjére is, ezért is nélkülözhetetlenek a gyermekek egészségével kapcsolatos mérések a megfelelő szakmai válaszok, döntések meghozatalához. Számos nemzetközi projekt foglalkozik ilyen mérésekkel, pl a CHILD (Child Health Indicators of Life and Development), a Behaviour Determinants of Overweight and Obesity, a PHASE (Public Health Actions for Safer Europe), a Child Safety Action Plans and Report Cards, a RICHE (Research Inventory for Child Health in Europe), a CHICOS (Child Cohorts in Europe), az ELSPAC (European Longitudinal Study of Pregnancy and Childhood), vagy a HRQL (Health Related Quality of Life).

A konferencia első napján ezeket, és a hozzájuk kötődő nemzeti vizsgálatokat mutatták be az előadók. A felmérések hangsúlyozottan foglalkoznak a gyermekek egészségi állapotát befolyásoló társadalmi, környezeti és szociális folyamatokkal.

A gyermekbántalmazás és elhanyagolás problémáinak külön szekciót szenteltek a szervezők. Fontos a testi fenyítés és a bántalmazás közötti határvonal meghúzása. Nemzetközi összehasonlítás csak akkor lehetséges, ha egységes, validált módszertan kerül kialakításra. Érzékeny kérdés a kulturális hagyományok figyelembevétele is, szerencsére a tradíciók változtathatók, ahogy erről a svéd és görög kollégák beszámoltak. Svédországban 35 éve, a vilá-

gon először vezették be a jogrendbe a testi fenyítés teljes tilalmát. Akkor a svéd szülőknek mindössze 20%-a tartotta elfogadhatatlannak a testi fenyítést a gyermeknevelésben, ma már 95%-uk. Valószínűleg ezzel is összefügg, hogy az elmúlt 40 év alatt 20%-kal csökkent a bűnözés Svédországban.

Görögországban 2001-ben vezették be a jogrendbe a testi fenyítés tilalmát, míg korábban a szülők 83%-a élt ezzel a „nevelési eszközzel”, a legfrissebb felmérés szerint ez 27%-ra csökkent. (Vajon nálunk is bekövetkezett-e ilyen kedvező változás 2005 óta?) Izlandi kollégák arról számoltak be, hogy bár a testi fenyítés csökkent, a lelki bántalmazás emelkedett az utóbbi években. Tehát nem elég a tiltás, pozitív nevelési technikákra kell tanítani a családokat, és ebben fontos szerep jut a gyermekgyógyászoknak is.

Az ISSOP elindított egy weboldalt – CHILD 2015 – azzal a céllal, hogy a gyermekegészségüggyel foglalkozó szakemberek szakmai kérdésekben a világ bármely pontjáról kommunikálni tudjanak egymással. Néhány hónapja a gyermekbántalmazás és elhanyagolás került a fókuszba, számos országból küldtek esetismertetések, vetettek fel problémákat. Ezek összegzésére is sor került sor egy internetes konferencia – webinar – keretében, amelyhez kapcsolódhattak a fizikailag távol lévő kollégák is.

Az egészségi állapot egységes monitorizálása aktuális téma. Izlandon kifejlesztettek egy igen impresszionáló, az egész gyermekpopulációra kiterjedő modellt, amelybe születéstől 15 éves korig valamennyi gyermek egészségével kapcsolatos adat bekerül. Hasonló rendszert fejlesztettek ki egy svédországi régióban is, 0–5 éves korra vonatkozóan. (A TÁMOP 6.1.4. program keretében készül hasonló rendszer nálunk is, talán érdemes lenne az izlandi tapasztalatokat tanulmányozni.)

A szegénység, a gyermekkorban elszenvedett traumák, a marginalizáció (etnikai kisebbséghez tartozás, bevándorló/menekült státusz, rokkantság, családból kiemelt gyermek, eltérő nemi identitás stb.) súlyos hatással vannak az egészségre, az idegrendszer fejlődésére, ami a modern képalkotó eljárásokkal is igazolható. Ennek következtében az érintett populáció teljesítőképessége is csökken. Ezt felismerve a WHO 2008-ban ajánlást fogalmazott meg: „Számoljuk fel a szakadékok egy generáción

belül”. A hátrányokat mérsékelni lehet egészségmegőrző, családtámogató, betegoktató programokkal. Néhány ilyen programot ismertettek kanadai, angol és svéd kollégák, amelyeknek mérhető gazdasági hasznát adatokkal is alátámasztották. (Elgondolkodtató, milyen és mennyi feladat állna előttünk a hazai, marginalizált csoportba tartozó gyermekpopulációt illetően!)

Külön szekció foglalkozott a gyermekek jogaival. A svéd gyermekjogi ombudsman munkatársa arról számolt be, hogy a gyermekek és fiatalok nagyon jól meg tudják fogalmazni a problémáikat, közvetlen meghallgatásukkal az ombudsman tevékenysége is hatékonyabbá tehető.

Beszámolót hallottunk az Egyesült Államokban működő „child life specialist” szakemberek tevékenységéről. Az ő feladatuk a gyermekek és családjaik lelki felkészítése (vizsgálatokra, műtetre, kezelésre) a kórházi felvétel előtt, ezzel csökkentve az ezzel járó traumákat. (Tudomásom szerint hazánkban is van ilyen próbálkozás – Mosolygó Kórház Alapítvány.)

A svéd kollégák olyan etikai kérdést is megemlítettek, amely az országba érkező kiskorú menekültek szociális juttatásaival kapcsolatban merül fel: okmányok hiányában gyakran fizikális és radiológiai vizsgálatokra lehet szükség a gyermek életkorának megállapításához.

Volt alkalmam beszámolni az ISSOP és az ECPCP (European Confederation of Primary Care Pediatricians) közös nemzetközi felméréséről: Luis Martin Alvarez (Spanyolország), Manuel Katz (Izrael) Altörjai Péter és jómagam koordináltuk a gyermekjogok alapellátási gyakorlatban történő érvényesülésének összehasonlító vizsgálatát.

A szakmai programokon kívül nagyon kellemes társasági események is voltak – hajókirándulás, fogadás a polgármesternél. Június a fehér éjszakák ideje, este 10 óra után is sütött a nap.

További információk az ISSOP honlapján <http://www.essop.org/> található. A szervezet várja a szociálpédiátria iránt érdeklődő kollégák jelentkezését. Hazánkat jelenleg hárman képviseljük, Schuler Dezső professzor, Dr. Aszmann Anna és én, de jó lenne, ha nálunk fiatalabbak vennék át a stafétabotot.

